

I. CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Wielkie odkrycia geograficzne miały miejsce na przełomie XV i XVI wieku. Najsłynniejsze, które zapoczątkowały kolejne wyprawy odkrywcze i przyczyniły się do tego, że Europejczycy odkryli, iż świat jest większy niż myśleli, to: odkrycie Ameryki przez Kolumba, podróż Vasco da Gamy do Indii, pierwsza podróż Magellana dookoła świata. Niektórzy podróżnicy chcieli się wzbogacić, inni szukali niezwykłych przygód. Nie brakowało też wśród nich gorliwych wyznawców chrześcijaństwa, którzy chcieli krzewić wiarę na innych lądach. Czasami też zaciągali się na statki... zwykli przestępcy, którzy w ten sposób chcieli uniknąć kary, uciec.

Dawno, dawno temu ludzie nie podróżowali tak jak teraz. Nie było przecież samolotów ani szybkich pociągów. Tak naprawdę przez wieki ludzie w Europie nie mieli pojęcia, że gdzieś za oceanem jest jakiś inny kontynent, na którym też żyją ludzie. Dopiero wyprawy żeglarzy trochę rozjaśniły sytuację. Już w XIII wieku Marco Polo – włoski żeglarz odkrył drogę do Chin, gdzie został już parę lat. Napisał on książkę, która przez długi czas była jedynym źródłem wiedzy o nowych lądach.

Statki wielkich odkrywców były nieduże. Ich załoga nie miała łatwego zadania – używano bardzo prostych i mało dokładnych przyrządów nawigacyjnych, określających drogę statku do celu. Żeglowano przeważnie w okolicach lądu – tak, żeby widzieć brzeg ze statku. Pierwsi podróżnicy musieli pokonywać wielkie trudności. Nie mogli korzystać z precyzyjnie opracowanych map ani nowoczesnych przyrządów. Gdy wyruszyli na wyprawę, nie mieli pewności, że z niej wrócą. Przeszkadzały im sztormy, a najbardziej dręczył głód, gdy zapasy się kończyły. Dlatego często dochodziło do buntów na statkach – żeglarze chcieli wracać, bo bali się o swoje życie.

wg *Wielkie odkrycia geograficzne*. [w:] „Victor Junior” nr 3 (101) 16 lutego 2008, s.44.

1. Dalekie podróże odbywano w celu:

- A) przeżycia niezwykłych przygód
- B) zdobycia majątku
- C) uniknięcia odpowiedzialności
- D) krzewienia chrześcijaństwa

2. Trudności w podróży wynikały z:

- A) braku odpowiednich przyrządów nawigacyjnych
- B) nieznaności świata
- C) przekonania o nieopłacalności wyprawy
- D) nieumiejętności żeglowania

3. Żeglarze często buntowali się przeciw kapitanowi, ponieważ:

- A) nie byli pewni swego losu
- B) odkrycie nowego lądu było niemożliwe
- C) odpływali zbyt daleko od lądu
- D) nie zadowalały ich warunki podróży

4. Wiedzę o innych lądach podróżnicy czerpali z:

- A) dokładnie opracowanych map
- B) własnych obserwacji
- C) opowieści i opisów innych żeglarzy
- D) wielu książek naukowych

5. Zanim nastąpiły odkrycia geograficzne, Europejczycy sądzili, że:

- A) poza ich kontynentem jest jeszcze tylko Ameryka
- B) ludzie żyją tylko w Europie
- C) znają Ziemię
- D) mogą wszędzie dotrzeć

6. Odkrycia geograficzne przyczyniły się do:

- A) odizolowania Europy od reszty świata
- B) poznania Ziemi
- C) odkrycia morskich szlaków
- D) rozwoju cywilizacji

II. NAUKA O JĘZYKU

7. Poprawnie powiemy:

- A) Mam nowy swetr.
- B) Tam pływa łabędź.
- C) One nie umią wiersza.
- D) Spójrz na siebie.

8. O człowieku impulsywnym mówimy, że:

- A) zadziera nosa
- B) stawia wszystko na ostrzu noża
- C) zaciska pasa
- D) jest w gorącej wodzie kąpany

9. Prawidłowo podano przysłowie:

- A) Im dalej w las tym ciemniej.
- B) Lepszy rydz niż nic.
- C) Wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej.
- D) Co z oczu, to i z pamięci.

10. Wyrażenie przymikowe znajduje się w zdaniu:

- A) Byłam w teatrze.
- B) Nie znam go.
- C) Wróć do domu.
- D) Opowiadał o wakacjach.

11. W kolejności alfabetycznej zapisano wyrazy:

- A) dżem, drzazga, drwa
- B) wałka, wąs, wawóz
- C) miód, miska, mit
- D) ręka, rzeka, rżysko

12. Tylko głoski dźwięczne zapisano w szeregu:

- A) w, d, z   B) r, a, n
 C) j, g, u   D) l, ń, ę

13. Prawidłowo nazwano przypadek rzeczownika w zdaniu:

- A) Teraz maluję farbami. - miejscownik
 B) Mówiłem o tym bratu. - celownik
 C) Zawiózł mnie do szkoły. - mianownik
 D) Lubię ten film. - biernik

14. Prawidłowo przeprowadzono stopniowanie przymiotnika w szeregu:

- A) głęboki, głębszy, najgłębszy
 B) duży, mniejszy, najmniejszy
 C) zdolny, bardziej zdolniejszy, najbardziej zdolniejszy
 D) dobry, lepszy, najlepszy

15. Równoważnikiem zdania jest wypowiedzenie:

- A) Był wieczór.
 B) Wybiła ósma.
 C) Zatrzymaj się.
 D) Nic się nie stało.

16. Parę wyrazów bliskoznacznych zapisano w szeregu:

- A) mądry, rozumny
 B) pisać, liczyć
 C) pan, pani
 D) patrzeć, obserwować

17. Prawidłowo zapisano wyraz:

- A) cążki   B) warzecha
 C) pobieżny   D) urzędlic

18. Przecinek należy postawić w zdaniu:

- A) W konkursie wezmą udział i chłopcy i dziewczynki.
 B) W lesie rosły sosny świerki i jodły.
 C) Mam starszego brata i młodszą siostrę.
 D) Za tamtą górą stoi stary zamek z czasów Chrobrego.

III. LITERATURA

19. Syzyf został ukarany przez bogów za:

- A) kłamstwo
 B) spryt
 C) uwięzienie Tanatosa
 D) plotkowanie

20. Bogowie skazali Syzyfa na:

- A) przykucie do skały Kaukazu
 B) wtaczanie pod górę kamienia
 C) wygnanie z Grecji
 D) ciężką, bezowocną pracę

21. Prometeusz ofiarował ludziom:

- A) rośliny   B) ogień
 C) siłę   D) żywność

22. Po utracie Kory zrozpaczona Demeter:

- A) przestała dbać o rośliny
 B) rzuciła klątwę na ziemię
 C) poświęciła córce najpiękniejszą różę
 D) zasiała ziemię zatrutym ziarnem

23. Nazwy geograficzne, które odnajdziemy w książce pt. „W pustyni i w puszczy”, to:

- A) Port Said   B) Egipt
 C) Mombasa   D) Tokio

24. Fatma nakazała porwanie Stasia i Nel, ponieważ:

- A) lubiła dzieci
 B) chciała przekazać dzieci Smainowi
 C) starała się o pozwolenie na wyjazd do męża
 D) chciała przeszkodzić w budowie kanału

25. Chorą na febrę Nel Staś uratował dzięki:

- A) wsparciu Mahdiego
 B) chininie
 C) tajemniczym ziołom
 D) pomocy Lindego

26. Utwór pt. „W pustyni i w puszczy” jest powieścią, ponieważ:

- A) o zdarzeniach opowiada narrator
 B) są w nim bohaterowie główni i drugoplanowi
 C) jest pisany wierszem
 D) zawiera różne wątki

27. Jan Brzechwa napisał utwór pt.:

- A) „Kaczka Dziwaczka”
 B) „Żołnierz polski”
 C) „Tańcowała igła z nitką”
 D) „Ganek”

28. W wierszu Jana Brzechwy pt. „Lis i jaskółka” dowiadujemy się, że:

- A) lis upolował jaskółkę
 B) jaskółka ostrzegła zającą przed lisem
 C) lis i jaskółka uprawiali pole
 D) sprytny lis dwukrotnie oszukał jaskółkę

29. W wierszu Juliana Tuwima pt. „Strofy o późnym lecie” czytamy, że:

- A) nadeszła mglista, słotna jesień
 B) trwa jeszcze piękne lato
 C) przyroda jest pełna barw i zapachów
 D) ludzie chronią się pod parasolami

30. Przenośnia zawiera się we fragmencie utworu:

- A) „Parsknął śmiechem cały sad” (J. Tuwim)
 B) „Na zachód obłok na kształt rąbkowych firanek” (A. Mickiewicz)
 C) „Usiadł liść na gałązce, zieleń zaciska w piąstce” (J. Ratajczak)
 D) „Zasyfia ziemia, zasyfia. Prawie stanęła w biegu” (J. Kulmowa)